

Nr 194.

Av herr **Oscar Olsson m. fl.**, om utredning rörande omläggning av religionsundervisningen i våra skolor.

Varje kultursamhälle proklamerar full åsikts- och samvetsfrihet för sina medborgare. I de flesta kristna samhällen ha emellertid kyrkorna lyckats hindra tillämpningen av denna officiellt gällande grundsats. I förbund med staten ha de uppehållit en barnens tvångsuppfostran till sin religion på ett sådant sätt, att intet folk kan sägas vara kristet på grund av personlig fri och ansvarig tillslutning till den kristna religionen. Medborgarna ha blivit tvångsympade med de härskande klassernas religiösa grundåskådningar och inövade i deras religiösa tankevanor från en så tidig ålder, att det inte på allvar kan bli tal om en personlig religiös uppfattning för det stora flertalet medborgare.

Helt naturligt kan denna inympade vanekristendom inte bli en levande religion, en verklig livsmakt i mänskligheten. Det hade visst inte behövts världskriget för att uppenbara att inga s. k. hedniska folk med framgång skulle kunna upptaga tävlan med de kristna folken i uppfinningsrikedom i fråga om grymhet, lastbarhet, brott och våldsutövning av olika slag. Från kyrkans predikstolar kan man även under den nuvarande »världsfreden» varje söndag få bekräftat den saken.

En folklig religionsuppfostran, som skall nå fram till en levande religiositet, får inte grundas på vare sig öppet eller förtäckt våld på barnens andliga frihet genom inpräntande av begrepp och lärosatser över deras utvecklingsnivå. Resultatet härav kan endast bli religiösa tvångs- och vaneföreställningar, som bidra till att förhindra uppkomsten av en verkligt personlig religiös uppfattning. Att denna inympning av de vuxnas färdiggjorda åsikter och uppfattningar på de värnlösa barnen kan försiggå under former som göra att den av barnen inte uppfattas som tvång och våldförande, ändrar ingenting i fråga om förkastligheten i ett sådant förfarande. Förtrycket bleve inte heller mindre förhatligt, om det utövades av en folkmajoritet i övertygelse att det skedde för barnens eget bästa. Den allmänna uppfattningen finner det med fullt skäl vidrigt att ett politiskt parti söker få till stånd ett dylikt ympande på barnen av sina politiska och religiösa synpunkter, och det trots att denna verksamhet sker i fullt samförstånd med vederbörande föräldrar. Det är ingen som helst skillnad på den grundläggande principen för bolsjevismens pionjärrörelse och den svenska skolans kristendomsundervisning: båda utgå ifrån att barnen skola inövas i de rätta åsikterna från så tidiga år, att de sedan inte lätt kunna frigöra sig från den då inpräntade uppfattningen. Och kyrkans och skolans religionsundervisning lär inte kunna undandra sig ansvaret för att ha fastlåst mänskligheten vid våldssamhället, just på grund av att den gjort samvets-tvång till den mest naturliga sak. Samhällets enda sätt att med framgång bekämpa andlig diktatur och osjälvständighet är att inte självt erkänna, än mindre utöva den, under någon förklädning.

Det har anmärkts att även om staten avskaffade den konfessionella religionsundervisningen i sina skolor, barnen dock inte därigenom vore skyddade mot att i tidiga år kunna bli påtvingade *föräldrarnas* dogmatiska uppfattningar. Det är riktigt. Men förhållandena skulle säkert även i det fallet bli bättre, då samhället hävdade och därför bättre kunde bryta väg för en uppfattning om det orätta i att genom tvång förkväva möjligheten till den okränkta personlighetens fria växt och utveckling i överensstämmelse med det bästa och egenartade i vars och ens natur.

Så länge skolan tillåter särskilda kristendomstimmar med utanläsning av den härskande religionens tros- och bekännelseskriterier i de tidiga barnaåren, suggereras denna religion in i barnasjälens som en tvångsåskådning. I sådana skolor måste samvetsfriheten bli kränkt, både barnens och föräldrarnas. Skolans religionsundervisning bör, i allt som rör de nödvändiga kunskaperna om religionens utveckling och väsen, förläggas till historieundervisningen, där den kommer i sitt rätta sammanhang, lättare förstås och kan bli fullt objektiv.

Även i denna historiska undervisning får man utrymme för ett inträngande i den religiösa upplevelsen och den religiösa livsstämningen. Men den sidan av ämnet kan ytterligare fördjupas i samband med skolans litteraturläsning, som ju i allmänhet är befriad från läxförhör, åtminstone då det är fråga om tilläggnandet av stämmingsvärdena. Ett avskaffande av kristendomen som särskilt läroämne i skolan skulle således inte i någon mån behöva sänka den religions- och kyrkohistoriska kunskapsnivån, i den mån denna vore behövlig för uppfattningen av den religiösa utvecklingen. Tvärtom skulle den uppfattningen bli säkrare och klarare genom att den inhämtades i sitt rätta kultursammanhang. Inte heller komme det religiösa stämmingsmomentet att försvinna från undervisningen. Det komme att fördjupas genom att ej vidare förorenas av bekymmer och fusk i samband med läxförhör och oklara dogmatiska funderingar över oväsentligheter eller absurditeter.

De samlingsstunder, som den kommenderade morgonandakten avser att skapa men i allmänhet endast parodierar i sin slöa slentrian, kunna lämpligen ersättas enligt moderna skolmetoder med skolförsamlingar eller lärjungeförsamlingar, där barnen själva i viss utsträckning få svara för innehållet och därigenom också garantera verkligt intresse för vad som i och med detsamma kan bli de förnämsta högtidsstunderna under skoldagen.

På grund av vad sålunda anförts, hemställa vi,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning i syfte att omlägga religionsundervisningen i våra skolor på ett sådant sätt, att den blir helt konfessionslös och inte behöver kränka religions- och samvetsfriheten.

Stockholm den 28 januari 1931.

Oscar Olsson.

Fredrik Ström.

Rickard Lindström.

Ivar Vennerström.

N. S. Norling.

John Sandén.